

ดิฉันชอบกวณเวลาท่านบ้าง ท่านจะมีธุระไปไหนหรือเปล่าคะวันนี้
ยังไม่มีปรากฏเฉพาะเวลานี้

คำว่า ศาสนาดีนั่น คืออย่างไรบ้าง ดิฉันอยากทราบคุณสมบัติของศาสนา เพราะมีคน
ต่างชาติเคยถามเสมอ ดิฉันก็ตอบเขาไปแบบลุ่มเดาเพื่อเทิดเกียรติศาสนา เพราะเราถือ
ศาสนาพุทธ เมื่อเขาถามตอบไม่ได้ก็น่าละอาย ทั้งชายหน้าคนไทยและศาสนาด้วย

อาตมาก็ไม่แน่ใจว่า จะเรียนคุณให้ทราบได้แค่ไหน เพราะไม่ค่อยเข้าใจเรื่องศาสนา
ดีพอ แม้จะเป็นนักบวชซึ่งเป็นเพศที่ใกล้ชิดกับศาสนา ก็ใกล้ชิดในลักษณะทัพพีกับแกงเสีย
โดยมาก จึงขอเรียนตามความรู้สึก ถ้าผิดพลาดไปก็โปรดตำหนิอาตมา อย่าได้ตำหนิ
ศาสนาให้มัวหมองไปด้วย แต่จะขอเรียนถามคุณเป็นข้อ ๆ ไปก่อน คือคนที่เคยฆ่าสัตว์ไม่
ปรานี ขโมยทรัพย์สมบัติไม่ปรานีเจ้าของทรัพย์ ล่วงประเวณีอย่างไม่ปรานีว่าเป็นสามีหรือ
ภรรยาลูกหลานใคร พุดโกหกอย่างไม่มีมายาย ดื่มสุราแบบเหลือจากตายค่อยยังเป็นคนชี้
เมาต่อไป ทั้งนี้พอเขาได้รับการอบรมสั่งสอนจนรู้ผิดรู้ถูกประจักษ์ใจจากศาสนาแล้ว เขางด
เว้นไม่ทำความชั่วทั้งห้าประการนั้น คุณจะเห็นว่าเขาเป็นคนชั่วหรือเป็นคนดี โปรดตอบ
ตามความรู้สึกของคุณเอง

เขาต้องเป็นคนดีซิท่าน เพราะแต่ก่อนเขาเป็นคนหมดความหมายในตัวเขา และ
ความสนใจจากประชาชน ไม่มีใครไว้วางใจและเหลียวแลเขาเลย เพราะเขาเป็นคนประเภท
สัตว์ป่าในร่างแห่งมนุษย์

เมื่อเป็นเช่นนั้น คุณคิดว่าอะไรพาให้เขาเป็นคนดีเล่า

ศาสนานั้นไม่มีสิ่งที่ทำให้ดีให้ชั่ว ย่อมจะดีหรือชั่วขึ้นมาเอาเฉย ๆ ไม่ได้

ทีนี้คุณพอจะทราบได้ไหมว่า ศาสนาดีอย่างไร

พอทราบได้เพียงตื่น ๆ เท่านั้นเอง ที่ลึกละเอียดกว่านั้นดิฉันยังไม่ทราบ

คนเคยฆ่าสัตว์ แต่กลับงดเว้นเสียได้ก็เรียกว่าเป็นคนดี คนเคยเป็นขโมย แต่กลับ
งดเว้นเสียได้ก็เรียกว่าเป็นคนดี คนเคยประพฤติล่วงประเวณีหญิงชายแต่กลับงดเว้นเสียได้
ท่านก็เรียกว่าเป็นคนดี คนเคยพุดโกหกปกกลมแต่กลับงดเว้นเสียได้ก็เรียกว่าเป็นคนดี คน
เคยดื่มสุราแต่กลับงดเว้นเสียได้ก็เรียกว่าเป็นคนดี เคยเอารัดเอาเปรียบเพื่อนมนุษย์
ด้วยกัน แต่กลับงดเว้นเสียได้ก็เรียกว่าเป็นคนดี เคยทำความชั่วมากี่มากน้อยแต่พยายาม
กลับตัวไม่ทำเช่นนั้นอีกต่อไป เหล่านี้เรียกว่าเป็นคนดีทั้งนั้น ส่วนศาสนาอื่น ๆ ไม่มีสิ่งเข้า
ไปเกี่ยวข้อง แม้จะทรงคุณสมบัติไว้มากน้อยเพียงใดก็ไม่มีทางแสดงออกได้ จะแสดงออก

ได้มากน้อยเพียงใดก็ต่อเมื่อมีผู้เข้าไปเกี่ยวข้อง คือนำมาปฏิบัติรักษาตนได้ผลดีเพียงใด ก็แสดงให้เห็นคุณของศาสนาเพียงนั้น

ถ้าสามารถปฏิบัติตามศาสนาที่ซึบอกรว้อย่างสมบูรณ์เต็มที่ ก็แสดงถึงคุณสมบัติของศาสนาอย่างเต็มที่ประจักษ์ใจตัวเองโดยไม่ต้องถามใคร เช่นเดียวกับฆ้องไม่สามารถออกเสียงโดยลำดับตนเอง ต่อเมื่อมีผู้มาตี นั้นและจะปรากฏเสียงออกมา ศาสนาก็มีลักษณะเช่นนั้น ถ้าอยากทราบความดีมากน้อยเพียงไรจากศาสนา ก็จำเป็นต้องปฏิบัติตนตามหลักธรรม เฉพาะอย่างยิ่งพระพุทธศาสนาสอนถึงชั้นยอดเยี่ยมคือพระนิพพาน ผู้ปฏิบัติตามหลักธรรมจนสามารถบรรลุถึงพระนิพพานก็มีเฉพาะพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพระพุทธเจ้า และพระอรหันต์เท่านั้น ท่านเหล่านี้คือท่านที่ทรงมรรคทรงผลเสมอต้นเสมอปลาย แลสอนสัตว์โลกได้อย่างเต็มภูมิ ผู้มีความเชื่อถือและปฏิบัติตามย่อมได้รับผล คือความสุขความเจริญตามกำลังของตน

ลูกหลานกุกบุดรกุกธิดาปฏิบัติตามที่บรรพบุรุษพาดำเนินมา ก็กลายเป็นคนดีมีชื่อเสียงแปเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ปลาฉลามใหญ่ (สิ่งชั่วร้าย) จะได้ไม่หลุดลากเอาไปกินเสีย ยังปรากฏมีคนดีสืบศาสนาต่อกันไปเป็นลำดับ แต่ผู้ไม่มองเห็นคุณค่าของศาสนาหรือโดยเห็นว่าศาสนาเป็นของคร่ำครึล้าสมัย ผู้นั้นก็จะพลอยติดไปกับปลาฉลามใหญ่ไม่มีวันขึ้นบกได้ กลายเป็นปลาทะเลไปเลย เราต้องการเป็นปลาทะเล หรือต้องการเป็นคนดีมีศาสนาเป็นขวัญใจก็โปรดสำนึกตัวเสียแต่บัดนี้ ซึ่งยังไม่สายเกินไป ทั้งยังมีโอกาสบำเพ็ญตนและรับผลเป็นชั้น ๆ จากศาสนาที่ทรงคุณค่าไม่มีสิ้นสุดอีกด้วย

เมื่อถูกถามก็ควรเรียนให้เขาทราบว่า ศาสนาเป็นของกลาง ทุกคนมีโอกาสและสิทธิที่จะศึกษาและปฏิบัติได้ด้วยกัน มิได้มีการผูกขาดให้แก่ผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ ทุกคนจึงมีสิทธิจะทราบในสิ่งที่ควรทราบจากศาสนา ซึ่งรอต่อการพิสูจน์อยู่ตลอดเวลา เข้าใจว่าจะเป็นความเหมาะสมกว่าการตอบแบบสุ่มเดา

พระที่ท่านชอบเที่ยวและอยู่ตามป่า ๆ หรือภูเขาท่านมีความรู้สึกอย่างไร ทำไมท่านไม่ชอบอยู่ตามวัดที่เขาสร้างให้อยู่ ซึ่งเป็นความสะดวกสบายดีกว่าที่เช่นนั้น

ท่านจะมีความรู้สึกอย่างไรนั้นอาตมาไม่ทราบได้ เท่าที่คุณพูดผ่านมาเมื่อสักครู่ว่าพอเข้าใจศาสนาบ้างนั้น เข้าใจอย่างไร เริ่มแรกความเป็นมาของศาสนาเป็นมาอย่างไร ใครพาให้ศาสนาปรากฏขึ้นในโลก ผู้ประกาศศาสนาให้เด่นในปวงชน นั่นคือพระพุทธเจ้าใช้ไหม

พระพุทธเจ้าผู้ทรงทำศาสนาให้ปรากฏขึ้นในโลก และประกาศศาสนาให้เด่นในปวงชน วิธีที่พระพุทธเจ้าทรงกระทำ และสถานที่ทรงกระทำ ท่านทำอย่างไร และชอบทำอยู่ในที่เช่นไร

ได้ทราบว่าท่านเจริญอานาปานสติเป็นขั้นเริ่มแรก และเจริญปฏิจกสมุบาทสืบต่อกันเป็นลำดับจนได้ตรัสรู้ ชอบทำอยู่ในป่า และชอบประทับอยู่ในป่าตามพระอัครสาวก ตลอดมา ที่นี้คุณพ่อก็ทราบความหมายของพระที่ท่านชอบอยู่ในป่าได้แล้วมิใช่หรือ

พอเข้าใจได้บ้าง เบื้องต้นดิฉันลืมนะลึกลงถึงพระพุทธเจ้าผู้เป็นต้นเหตุความเป็นมาของศาสนา

ถ้าทราบแล้วปัญหาในอันดับต่อมาก็เป็นอันว่าเข้าใจเช่นเดียวกัน อาตมาขอผ่านไป ดิฉันขอรบกวนท่าน นิมนต์อธิบายการอยู่ป่าของพระสงฆ์สมัยปัจจุบันนี้ให้ดิฉันทราบบ้าง ว่าท่านอยู่และดำเนินข้อปฏิบัติบำเพ็ญเพียรอย่างไร เวลาไหนท่านทำอะไรบ้าง พอทราบแนวทางของท่าน แม้เพศไม่ไหว วาสนาไม่อำนวย แต่ได้ฟังไว้บ้างก็ยิ่งดี

อย่าให้เล่าเลย คุณสงสัยตอนไหนโปรดถามตามจุดที่สงสัยมาก็แล้วกัน

พระท่านอยู่ในป่าท่านกลัวบ้างไหม

กลัวอะไร

กลัวจำพวกสัตว์ร้าย เช่น เสือ ช้าง หมี งู และผี สัตว์เหล่านี้มีบ้างไหมในป่าที่ท่านพักอยู่

บางแห่งก็มีครบทั้งเสือ ช้าง หมี งู บางแห่งก็มีเป็นบางประเภท ส่วนผีไม่ทราบว่ามันเป็นตัวอย่างไร อาตมาไม่เคยเห็นตัวของมัน ส่วนพระท่านจะเคยเห็นหรือไม่ก็ไม่ทราบ อาตมาไม่ได้ถามท่าน

เวลาพระท่านอยู่องค์เดียว เสือเข้ามาหาท่าน ท่านไม่กลัวมันหรือ ถ้าเป็นท่านจะกลัวไหม

เสือมันก็กลัวพระ พระก็กลัวมัน ก็เมื่อต่างคนต่างกลัวกัน มันจะเข้ามาหาพระเพื่อประโยชน์อะไร ถ้าเป็นอาตมาก็ต้องกลัว เพราะเคยทราบมาจนฝังใจว่า เสือเป็นสัตว์ร้ายชนิดหนึ่ง แต่ถ้าเป็นรูปเสือที่เขาเขียนไว้ในที่ต่าง ๆ เช่น ในสมุดเป็นต้น แม้แต่เด็ก ๆ เขายังไม่กลัว อาตมาก็ยังเป็นผู้ใหญ่จะไปกลัวให้เด็ก ๆ หัวเราะเอาประโยชน์อะไร

ท่านเคยเห็นเสือ หมี งู ช้าง บ้างไหม

ไม่เคยเห็น ได้ยินแต่เสียงของมันร้องมาตามบริเวณที่เราพักอยู่ ตามภาษาของมัน แต่มิได้ร้องเพื่อคำรามให้เรากลัว

ขอเรียนถามเฉพาะเรื่องของพระรูดงค์ที่อยู่ในป่า ไม่เกี่ยวกับเรื่องของพระพุทธเจ้า การอยู่ในป่ากับอยู่ในแดนบ้าน ทำภาวนาได้ผลต่างกันอย่างไรบ้าง พระรูดงค์ท่านจึงชอบอยู่แต่ในป่า

ถ้าพูดตามความรู้สึกของพระกรรมฐาน(รูดงค์) แล้ว การอยู่ในป่ามีทางช่วยให้ความ สะดวกหลายอย่าง คือป่าโดยมากเป็นที่สงบเงียบปราศจากความพลุกพล่านด้วยรูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสถูกต้องที่เคยเป็นข้อขัดข้องใจของคนมีกิเลสทั่ว ๆ ไป ใจที่มุ่งต่อธรรม ย่อมปลอดโปร่ง เป็นความสะดวกกายสะดวกใจในทุกอิริยาบถ รุจกัจฉาอื่น ๆ มีน้อย นอกจากธุระทางความเพียรเท่านั้น ซึ่งมีประจำอิริยาบถของท่าน (เว้นเวลาหลับนอน) เป็น สถานที่เสริมช่วยสืบต่อความเพียรได้ดี อาหารมีน้อยและไม่ทำให้ธาตุขันธ์ทับจิตที่มุ่งต่อ ความเพียรมากไป เหมือนอาหารบางชนิด การพักผ่อนนอนหลับก็เป็นไปตามเวลาไม่ค่อย เคลื่อนคลาด ไม่ค่อยมีอาหารประเภทเสริมความโง่งง

ใจที่จะเริ่มเป็นสมาธิหรือเป็นสมาธิแล้ว และใจที่เริ่มเกิดปัญญาหรือเกิดปัญญาแล้ว ก็ทำหน้าที่ตามขั้นของตน ๆ โดยสะดวก เพราะมีสิ่งที่ย่อยช่วยส่งเสริมอยู่พอประมาณแล้ว จิตใจเยือกเย็นสบาย ไม่ค่อยมีความห่วงใยกับสิ่งใด ๆ แม้ชีวิตก็จำต้องยอมสละไปตาม เหตุการณ์ ใจเข้มแข็งต่อความเพียร รู้ความเคลื่อนไหวของจิตได้ง่ายขึ้นกว่าอยู่ในที่ ธรรมดา จิตใจแน่วแน่ต่อธรรมขั้นเป็นลำดับ ปลงอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ประจำตัวเอง และ ทศณียภาพที่มาเกี่ยวข้องกับตน ไม่เห็นอะไรมีคุณค่ากว่าใจที่กำลังฝึกปรืออยู่ จิตเห็นภัย ได้ง่ายกว่าปกติ

เห็นภัยด้วยหลักธรรม คือสติปัญญาอันจะสร้างหลักฐานเป็นเครื่องยึดใจให้มั่นคง เป็นลำดับ ตรงข้ามกับความเห็นภัยของเราทั่ว ๆ ไป ซึ่งทำใจให้เหี่ยวแห้งระทมทุกข์ใน เวลาคิดถึงภัย มีมรณภัยเป็นต้น เห็นลมหายใจเป็นรากฐานชีวิตโดยธรรม คือสติปัญญา อย่างแท้จริง มองเห็นแดนพ้นทุกข์ด้วยความเพียรจากสถานที่เช่นนั้นอย่างจับใจ ความ เพียรไม่ลดละสืบต่อกันตลอดสาย ใจอาจหาญว่าเร่งต่อธรรมเพื่อแดนพ้นทุกข์ มีความรู้สึก ต่อจุดที่หมาย ประหนึ่งผู้ทำงานชิ้นใหญ่ ๆ จะสำเร็จขึ้นมาในเร็ววัน ฉะนั้นกระแสของจิตที่ เคยพุ่งชานไปกับสิ่งต่าง ๆ กลับประมวลตัวเข้ามาเป็นความรู้สึกตัวทางด้านความเพียร มองเห็นจุดเด่นของใจได้ชัดเจน มองเห็นร่างกายทุกส่วน ว่าเป็นส่วนหนึ่งจากใจโดย ประจักษ์

การทำสมาธิเพื่อความสงบก็ง่าย และได้ผลเร็วกว่าธรรมดา การพิจารณาทางด้าน ปัญญาก็คล่องแคล่ว เพราะจิตอยู่ในกรอบแห่งความเพียร และหวังความก้าวหน้าอยู่แล้ว

ไม่เขวไปโน้นโน้นมาอย่างที่เคยเป็นมา สิ่งที่จะทำให้กำเรบมีน้อย แต่สิ่งที่จะทำให้เจริญก้าวหน้ามีมากกว่า (ความเพียร) อารมณ์ที่เคยฝังใจมาแต่อดีตก็ค่อยหายจางไปวันละเล็กละน้อย จิตใจค่อยปรากฏเป็นตัวของตัวเองขึ้นมาทุกระยะ และเห็นโทษแห่งความสะสมอารมณ์ร้ายแปดพันประการว่าเป็นสิ่งกีดขวางจิตใจให้จมดิ่งลงไป เพื่อความทุกข์ทรมานแก่ตนโดยประจักษ์ใจเป็นลำดับ ในขณะที่เดียวกันก็เห็นคุณแห่งความสงบผ่องใสของใจว่า เป็นฐานที่เกิดความสุขเย็นใจทุกประเภท

คนเราถ้าใจสบายแล้ว อยู่ที่ไหนก็พออยู่พอไป ถ้าใจไม่สบายแม้จะอยู่บนปราสาท ร้อยชั้นก็หาความสุขไม่ได้ คิดดูคนไข้ที่อยู่ในบ้าน หรืออยู่ในโรงพยาบาล จะอยู่ในห้องใด หรือชั้นใดก็คือคนไข้ที่เป็นทุกข์อยู่นั่นแล ถ้าหายไข้แล้วอยู่ที่ไหน ก็คือคนดีมีความสุขอยู่นั่นเอง

นิมนต์ท่านเล่าต่อไป ดิฉันกำลังฟังเพลินยังไม่อยากให้อจบง่าย ๆ นิมนต์เล่าจนสุดขีดที่จะเล่าได้ แม่ดิฉันไม่ทราบว่าจะขีดอยู่ที่ไหน ก็อยากฟังเรื่องที่ท่านเล่าให้สุดขีด

สุดขีดสุดแดนอะไร อาตมาก็ไม่ทราบเหมือนกัน

สุดขีดความเพียร สุดขีดสมาธิ สุดขีดปัญญา สุดขีดวิมุตตินิพพาน ถ้าท่านจะพอเล่าได้ ดิฉันขอฟังจนตลอด เพราะไม่เคยฟังเรื่องพระอยู่ป่า บำเพ็ญเพียรในป่า และรู้อะไร ๆ ในป่า ส่วนในบ้านในเมืองดิฉันเคยอยู่ เคยเห็น เคยได้ยินมาแทบทุกอย่างจนเคยชินแล้ว จึงอยากฟังเรื่องป่า ซึ่งยังไม่เคยได้ยิน ได้ฟัง เพื่อเปลี่ยนรสเปลี่ยนชาติบ้าง พระที่อยู่ในป่า ท่านนั่งทำสมาธิภาวนาวันละกี่หน เดินจงกรมวันละกี่ครั้ง และครั้งหนึ่ง ๆ นานประมาณสักกี่นาที

จะให้เล่าละเอียดจนทุกขณะเคลื่อนไหวหรือ ถ้าไปถูกพระชี้เกี้ยวเข้า เช่น อาตมาจะให้เล่าว่าอย่างไร เพราะบางครั้งมันก็มีเหมือนกัน พระองค์อื่น ๆ ก็เข้าใจว่าจะมีได้ในทำนองเดียวกัน ถ้าถูกพระองค์เช่นนั้น อาตมาก็ไม่อยากจะให้ฟัง เพราะคนชี้เกี้ยว พระชี้เกี้ยวอยู่ในบ้านในป่ามีไม่อด อยู่ที่ใด ไปที่ใดโดนแต่คนและพระประเภทนั้น ๆ จนหาทางไปไม่ได้ ทั้งนี้ก็เพราะเราเป็นคนและเป็นพระผู้ชี้เกี้ยวเสียเอง จะไม่ให้โดนอย่างไรเล่า

อยากฟังพระองค์ที่ท่านมุ่งธรรมจริง ๆ ดังที่ท่านอธิบายให้ฟังตอนต้นนั้น ว่าท่านบำเพ็ญอย่างไร ส่วนพระองค์ชี้เกี้ยวอย่าไปว่าท่านเลย เดี่ยวเรื่องจะกลับมาโดนดิฉันเข้าอีก คน ดิฉันจะนั่งทนอายฟังท่านเล่าไม่ได้แน่ ๆ

พระองค์ที่ท่านมุ่งต่อธรรมจริง ๆ ก็เช่นเดียวกับฆราวาสผู้มุ่งความมั่งคั่งทางสมบัติเป็นคนขยันหมั่นเพียร และอดทนในหน้าที่การงานทุกด้าน พระผู้มุ่งต่อธรรมก็เป็นผู้มุ่ง

หน้าต่อความเพียรอันเป็นเครื่องถอดถอนกิเลสทุก ๆ อิริยาบถ ไม่มีเวลาอยู่เฉย ๆ แต่อยู่ด้วยสติหรือปัญญาประจำตน แม้ที่สุดไปบิณฑบาตก็ถือเป็นการเดินจงกรม เพื่อความเพียรไปในตัวตลอดทั้งไปและกลับมา โดยกำหนดสติปัญญากับจิตใจให้สัมพันธ์กันไปตลอดสาย ก่อนฉันก็พิจารณาอาหารที่รวมลงในบาตรแล้วโดยแยกคายทุกครั้ง เพื่อมิให้จิตใจในรสอาหารทุกประเภทแล้วเริ่มลงมือฉันโดยสำรวม มีความรู้สึกอยู่ในบาตรหรือในกายที่กำลังเคลื่อนไหวอยู่เวลานั้น

เสร็จแล้วเริ่มความเพียรในทำอิริยาบถต่าง ๆ เช่น เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ผลัดเปลี่ยนไปตามที่เห็นสมควรในอิริยาบถต่าง ๆ ผู้อยู่ในภูมิความสงบก็เร่งจิตใจให้มีความสงบมากขึ้น และพิจารณาปัญญาในโอกาสที่จิตถอนขึ้นจากสมาธิแล้ว ผู้อยู่ในปัญญาขั้นใดก็เร่งปัญญาขั้นนั้นขึ้นไปพร้อม ๆ กับสมาธิ เป็นคู่เคียงกันไปตามโอกาสอันควร แต่ไม่ใช้ในเวลาเดียวกัน โดยถือขั้นนี้ มีรูปขั้นนี้เป็นต้น เป็นจุดพิจารณาปัญญา เมื่อรู้แจ้งชัดในกองรูปขั้นนี้อย่างสมบูรณ์แล้ว จิตย่อมถอนจากอุปาทานเสียได้ หมดภาระหนัก คือความยึดถือกายไปขั้นหนึ่ง

ลำดับต่อไปก็พิจารณานามขั้นนี้ตามจริตชอบในขั้นนี้ใดขั้นหนึ่งเป็นต้นเหตุ ปัญญาจะค่อยเชื่อมโยงไปในขั้นต่าง ๆ โดยลำพังตนเอง เพราะสติปัญญาขั้นนี้ละเอียดและทำงานโดยไม่ต้องบังคับ นอกจากจะยับยั้งเอาไว้เท่านั้น เพราะมีความเพลิดเพลินรื่นเรงในธรรมทั้งหลาย ทั้งที่ละได้แล้ว และกำลังเพียรระอยู่ เหมือนคนร่ำรวยเพลิดเพลินในกองสมบัติที่มีอยู่แล้ว และที่กำลังหลังไหลเข้ามาจะนั้น สติปัญญาหมุนตัวอยู่กับสภาวะธรรมไม่ขาดวรรคขาดตอน ด้วยอำนาจแห่งความมุ่งมั่นต่อแดนหลุดพ้นเป็นเครื่องผลักดัน ประหนึ่งแดนพ้นทุกซ่กำลังจะตกอยู่ในเงื้อมมือในขณะนั้น เว้นเฉพาะเวลาจิตเข้าพักในสมาธิที่หมดกังวลในภารกิจไปเวลาหนึ่งเท่านั้น

พอถอนขึ้นมาก็เริ่มทำงานติดต่อกันโดยทางสติปัญญาต่อไป จนมีความสมบูรณ์ทางสติปัญญาเต็มที่แล้ว ก็ถอดถอนอุปาทานในจิตออกเสียได้โดยสิ้นเชิง เหลือแต่ธรรมชาติที่บริสุทธิ์ซึ่งเป็นของไม่ตาย ครอบความบริสุทธิ์อยู่ในร่างอันเป็นเหมือนผ้าชีวีวห่อทองคำ ธรรมชาติ ฉะนั้นภาระธุระที่แสนลำบากกังวลมาเป็นเวลานาน ก็ยุติกันลงในขณะที่กิเลสอันแสนละเอียดภายในจิตสลายตัวลงไป ธรรมสังเวชในความหลงต่อสิ่งยั่วยวนทั้งหลายซึ่งเป็นต้นเหตุให้เกิด แก่ เจ็บ ตาย ในสงสารมาช้านานก็ปรากฏขึ้นอย่างเต็มใจ พร้อมทั้งความเห็นคุณแห่งความเพียรพยายามทุก ๆ ประโยค แม้จะเป็นประเภทที่ลุ่มลึกคลุกคลานในขั้นเริ่มแรก เพราะความไม่รู้ ไม่เข้าใจต่อวิธีดำเนินก็ตาม แต่ก็เป็นธรรมเกื้อหนุนกันไป

ทุกกระยะพอมีทางตั้งตัวได้ และเสริมกำลังมาเป็นลำดับ จนถึงปัจจุบันที่ปรากฏอยู่ ณ บัดนี้ ได้ ซึ่งมีความอัศจรรย์เป็นผลที่ไม่เคยคาดฝันมาก่อน

ความปรารถนาอันแรงกล้า ศรัทธาอันเหนียวแน่น ความเพียรไม่หยุดหย่อนที่โหม ก้นมาเหมือนพายุบุแคม ชนิดไม่มีวันมีคืน ในสงครามระหว่างกิเลสกับจิตซึ่งเป็นสงคราม อันยิ่งใหญ่ในไตรภพ ก็ประกาศสันติธรรมกันลงในความเสมอภาคโดยสิ้นเชิง บรรยากาศ ทั้งภายในภายนอกตลอดโลกธาตุประหนึ่งไม่มีสิ่งใดไหวติง ต่างอันต่างนิ่งสงบตัว ราวกับ โลกทั้งสามไม่มีอะไรเหลืออยู่ กลายเป็นสิ่งหลุดลอยไปตามกิเลสโดยสิ้นเชิง จิตเป็นอวกาศ ว่างเปล่าจากตัวเอง และสิ่งทั้งปวง หมดความดึงดูดโดยประการทั้งปวง (อวกาศของจิตกับ อวกาศภายนอกไม่ใช่อันเดียวกัน) เป็นเพียงเครื่องเทียบ ท่านผู้ฟังโปรดทำความเข้าใจให้ ถูกต้องตามความหมายของคำทั้งสองนั้นด้วยดี)

ที่เล่าเรื่องของพระที่ท่านชอบอยู่ป่า ตลอดข้อปฏิบัติภายในภายนอก ความรู้ ความเห็น ความเป็นต่าง ๆ ของท่านโดยการคาดคะเนเดาเอาบ้างนี้ ยังไม่แน่ใจนักว่าจะถูก หรือผิด จึงขอภัยจากคุณ และท่านผู้อ่านมาก ๆ ด้วย ความมุ่งหวังในการเรียนเล่าก็ ปรารถนาให้เป็นประโยชน์แก่คุณและทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาธรรมทุก ๆ ข้อไป ถ้ามีข้อสงสัยตอนที่พูดมาแล้วก็ดี ในข้ออื่น ๆ ก็ดี โปรดสนทนากันได้

วันนี้ดิฉันได้ฟังธรรมแปลก ๆ และอัศจรรย์หลายข้อ ซึ่งแต่เกิดมาไม่เคยได้ยินเลย เพียงมาได้ยินท่านเล่าเรื่องป่าให้ฟังวันนี้เอง ดิฉันเพลินฟังจนเคลิ้มไป ไม่ได้สนใจกับอะไร ๆ ทั้งนั้น ขณะที่เพลินฟังท่านอธิบายถึงกิเลสหลุดลอย ไม่มีสิ่งใดไหวติง และตอนจิตเป็น อวกาศสว่างเปล่าจากตัวเอง จิตเคลิ้มไปตามธรรมเหมือนดิฉันเป็นพระอรหันต์องค์หนึ่ง และเห็นนิพพานเป็นอวกาศในจิตจริง ๆ เจ้าพระคุณทำไมเป็นอย่างนั้น ดิฉันอัศจรรย์ จริง ๆ หรือดิฉันเป็นอะไรไปในเวลานั้น นิมนต์ท่านอธิบายให้ดิฉันฟังบ้าง

เวลานี้ จิตของคุณยังเป็นเหมือนเวลานั้นอยู่หรือเปล่า

เปล่าค่ะ ดิฉันเสียดายอยากให้เป็นอย่างนั้นตลอดไป แต่มันไม่เป็น ท่าน

แล้วคุณทำไมถึงถามเอาตมาว่า ดิฉันเป็นอะไรไปคะ อย่างนั้นเล่า

ก็เพราะกลัวเขาจะหาว่า ดิฉันเป็นบ้าไปละซิท่าน จึงรีบเรียนถาม

เวลานี้ คุณเข้าใจว่า คุณเป็นคนเช่นไรละ

ดิฉันก็เป็นคนดี ๆ มีสติอยู่ี่เอง แต่นึกเสียดายจิตที่ปรากฏเป็นความอัศจรรย์ขึ้น ในเวลาที่ท่านอธิบายธรรมตอนกิเลสหลุดลอย ใจเป็นอวกาศสว่างเปล่าโดยประการทั้งปวง อยากให้จิตของดิฉันเป็นอย่างนั้นตลอดไป แต่นึกกลัวว่าจิตได้แสดงตัวออกมาอย่างผาด

โผนโดยที่ตนไม่รู้สึกรู้สีก แต่คนอื่นเห็นเขาจะเข้าใจว่า ดิฉันเป็นบ้าไป เฉพาะท่านเห็นดิฉันเป็นอย่างไรบ้างในเวลานั้น ดิฉันไม่แน่ใจตัวเอง

เวลาจิตเป็นคนดีก็กลัวจะเป็นบ้า แต่เวลาจิตพาให้เป็นคนบ้า ทำไมจึงไม่กลัวและอยากเป็นคนดี คนเรารู้สึกแปลกอยู่ไม่น้อย และแปลกไม่ยากเปลี่ยนแปลง และกลับตัวชอบอยากให้อะไรเปลี่ยนแปลง และเป็นคนแปลกทำนองนั้นเสมอไป เวลาไปเที่ยวโก้ เก๋ เทร็ดเตร่แบบไม่มีขอบเขต ไม่มีขี้อมีแป่ กลับเข้าใจเสียว่าตนเป็นคนดีและทันสมัย สวมเครื่องแต่งตัวแบบกะทัดรัดจนหันหน้าเข้ามามองดูคนซึ่ง ๆ หน้าไม่ได้ นั่นถือว่าทันสมัยป้อเทียวพระเอกนางเอกสู้ไม่ได้ แต่เวลาจะหันหน้าเข้าวัดฟังธรรมจำศีล เพื่อแสวงหาคุณงามความดีอันมีขอบเขตใส่ตัว เพื่อคนที่มุ่งความดีจะได้ถือเอาเป็นแบบต่อไป กลับเห็นว่าตัวนี้จะเป็นคนครีล่ำสมัย ถ้าปล่อยให้แก่คนประเภทที่ทันสมัยเป็นผู้นำโลก จะเป็นโลกไหนก็โลกเถอะ ไม่เข้าใจอธิบาย เพราะอาตมาไม่ค่อยรู้เรื่องทางโลกเท่าไรนัก จึงขอผ่านไป

ถ้าความรู้สึกที่พึงปรารถนานั้นหายไปก็ควรทำความเข้าใจว่า สิ่งที่เกิดขึ้นต้องดับไปแต่สิ่งที่รู้ ๆ ยังคงอยู่ให้ชวนชวยต่อไป สิ่งที่อยู่ในตาข่ายแห่งความพยายามจำต้องพบ หนีความเพียรไปไม่พ้น โปรดอย่าทำความเสียใจซึ่งเป็นการเบียดเบียนตัวเองเปล่า และไม่เป็นประโยชน์อะไร ความพากเพียรนั้นแล สาเหตุให้เกิดประโยชน์ไม่มีสิ้นสุด โปรดทำความพยายามต่อไป ถ้าจะต้องการเป็นศิษย์ที่มีผู้สั่งสอนจริง ๆ

ท่านเช่นเสียบ้างจะได้รู้สึกตัว เพราะคนเราถ้าไม่มีใครว่าเสียบ้าง มันลืมหืมตัวชอบทะนง และทะนงเสียจนไม่รู้จักตายและฉิบหายใด ๆ ทั้งสิ้น มีอาจารย์คอยให้สติก็เหมือนว่าที่มีเชือกคอยจุดดิ่งไว้ ไม่ปลิวว่อนไปตามลมและหายซากไปเลยท่าเดียว ดิฉันชอบมีครูอาจารย์คอยเตือนให้สติอยู่เสมอ ไม่เช่นนั้นคนเราเสียได้อย่างง่ายดาย สำคัญที่เหตุเกิดขึ้นเฉพาะหน้าคว้าวหาอะไรไม่ทัน เพราะไม่ได้รับการอบรมมาก่อน จนเรื่องผ่านไปแล้วจึงมาระลึกได้ เกิดความเสียใจให้ตัวเอง บางรายถึงกับร้องไห้ บางรายเสียไปเลยไม่มีทางแก้ไข เหล่านี้เพราะความลืมหืมตนโดยมาก ที่ท่านให้สติวันนี้รู้สึกเป็นพระคุณอย่างมาก ดิฉันจะได้นำแนวธรรมนี้ไปอบรมลูกหลาน ซึ่งกำลังอยู่ในวงล้อมแบบนี้แทบทั้งนั้น ทั้งนำวิตรอกอยู่ไม่น้อย

เพราะทุกวันนี้สิ่งที่ทำให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่เสียนั้นมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าจะบ้านนอกในเมือง ซึ่งพอจะพูดได้ว่ากำลังเกิดโรคระบาดแบบไม่มีใครช่วยใครได้ ต่างคนต่างดิ้นรน เหมือนฝูงนกที่ถูกแหนายพรานครอบไว้ ต่างตัวต่างดิ้นไม่พร้อมกันเลยตายเสียเกลี้ยง ไม่มีรอดตาข่ายไปได้แม้แต่ตัวเดียว ดิฉันอ่านพบในหนังสือธรรมที่ท่านสอนไว้เป็นคติ

นำมาเล่าถวาย ถ้าผิดก็ขออภัยด้วย ดิฉันจำไม่แน่ว่าหนังสือที่อ่านพบชื่ออะไรแน่ เพราะเท่าที่อ่าน ๆ มากี่มีมากด้วยกัน ซึ่งได้จากที่ต่าง ๆ มีเพื่อน ๆ ให้มาบ้าง ได้รับแจกจากงานศพบ้าง

จำเป็นอะไรจะต้องไปถามถึงโคตรแซ่ของหนังสือ และผู้แต่งผู้สอนเล่า เพราะนั้นไม่ใช่ผู้ผิดซึ่งควรจะจับมาทำโทษ ส่วนผู้ผิดจริง ๆ นั้นมีอยู่กับตัวเราแต่ละราย ซึ่งควรจะสาธูแก่หนังสือและผู้แต่งผู้สั่งสอน แล้วกลับมาแก้ความผิดของตนตรงที่ถูกตำหนิ จะชื่อว่าเราเป็นคนที่มีความหมาย เพื่อหาความรู้ความฉลาดแก่ตน และส่วนรวมจากเครื่องช่วยต่าง ๆ มีหนังสือ และครูอาจารย์ เป็นต้น

ดิฉันขอย้อนค้นหาเรื่องพระอยู่ป่าที่ยังไม่จบกำลังเสียดาย เผอิญมีเรื่องปวดสมองเข้ามาแทรกเลยไปกันเสียพักใหญ่ ทำให้ขาดนิทานไปนาน ทีนี้เมื่อจิตเป็นอวกาศหมดความตึงตูดในตัวเอง และสิ่งทั้งปวงแล้ว จิตเสวยอะไรต่อไป เพราะธรรมชาติของจิตในสามัญสำนึก ย่อมไม่มีว่างจากอารมณ์เครื่องเกี่ยวข้องและกวนใจ ซึ่งทำให้ยุ่งกันอยู่ตลอดเวลา จนหาเวลาพักผ่อนไม่ได้ หรือไม่สนใจพักสงบทางจิตเลย

ตามพระพุทธประวัติซึ่งเป็นประวัติของพระพุทธเจ้ากล่าวไว้ว่า พระองค์เสวยวิมุตติสุข คือสุขจากความหลุดพ้น ส่วนพระที่ศึกษาและปฏิบัติอยู่ในป่า เวลาปรากฏผลขึ้นมาเป็นลำดับก็ไม่ทราบว่าคุณเสวยผลนั้น ๆ กันอย่างไร ตลอดถึงท่านที่บำเพ็ญจนถึงขั้นอวกาศจิตว่างเปล่าตลอดทั่วถึง ท่านจะเสวยอะไร อาตมาไม่ค่อยเข้าใจ โปรดเรียนถามท่านผู้รู้ต่อไป สำหรับอาตมาได้ยินแต่นักท่องเที่ยวอวกาศทางโลกที่เขาพูดและประกาศกัน แต่ก็ยังไม่เคยทราบว่าอวกาศนั้นเป็นอย่างไร จะมาอุตรีอะไรกับอวกาศจิต ซึ่งไม่มีใครพูดกัน ขึ้นพูดไปมาก มีหวังอะไรแน่ ๆ

ที่ว่าจิตธรรมชาติไม่มีว่างจากอารมณ์เครื่องเกี่ยวข้องนั้น ผู้ที่ไม่ว่างยังมีงานทำก็ทำไป แต่ผู้ที่ไม่ว่างก็พักผ่อนไป อย่าให้มายุ่งอยู่ด้วยกันหมดทั้งโลกเลย

ดิฉันต้องขออภัยที่ทำให้ท่านไม่สะดวกใจ เพราะความอยากรู้อยากเข้าใจจึงต้องรบกวนบ่อย ผิดบ้างถูกบ้างหวังว่าท่านคงไม่ถือสา และยังกระหาย อยากรเรียนถามท่านอีก คือ จากอวกาศของจิตแล้ว พระองค์เช่นนั้นท่านมีธุรกิจอะไรประจำวัน และประจำอิริยาบถของท่านในวันหนึ่ง ๆ จนกว่าธาตุขันธ์ของท่านจะถึงอายุกาล

ท่านก็มีการเป็นอยู่หลับนอนเช่นเดียวกับธาตุขันธ์ทั่ว ๆ ไป มีการเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาเพื่อความอยู่สบายในทิวาสธรรมปัจจุบันเป็นประจำ เหมือนนักปฏิบัติธรรมทั่ว ๆ ไป ไม่มีอะไรผิดแปลกกันกับที่เคยทำมาตามอิริยาบถต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจภายนอก

ส่วนธุรกิจทางภายใน คือการภาวนามีส่วนผิดแปลกจากเดิมอย่างไรหรือไม่

มีอยู่บ้างก็เจตนาความมุ่งหมาย คือนับแต่ขั้นเริ่มแรกจนถึงขั้นสุดท้าย ท่านมีเจตนาเพื่อความรู้แจ้งในธรรมเป็นลำดับจนถึงผลมุ่งหมายอันพึงพอใจ จากนั้นเจตนาเดิมก็หมดไป เช่นเดียวกับเราออกเดินทางไปสู่จุดต่าง ๆ ด้วยความมุ่งที่ตั้งไว้แล้ว พอถึงจุดที่หมายแล้วความมุ่งหวังก็หมดไปจะนั้น จากนั้นต่างก็บำเพ็ญเพื่อวิหารธรรม คือความอยู่สบายในระหว่างขั้นธัมกับจิตซึ่งอาศัยกันอยู่ ให้เป็นไปเพื่อความสะดวกต่อกันเท่าที่ควรจนถึงกาลอายุขัย แต่มิได้มีเจตนามุ่งหมายเพื่อจะถอดถอนกิเลสประเภทใด ๆ ทั้งสิ้น

เวลาพระอรหันต์ท่านตายด้วยอุบัติเหตุ จิตท่านจะมีทางเสียบ้างไหม

ผู้ที่ไม่ใช่พระอรหันต์จะไม่มีความรู้ความสามารถจะไปรู้ได้อย่างไรว่า จิตท่านจะได้หรือจะเสีย คุณถามที่อื่นบ้างไม่ได้หรือ ทำไมจึงวนเวียนมาถามแต่เรื่องพระอรหันต์และจิตพระอรหันต์โดยไม่ยอมขยับขยายไปไหนเลยอย่างนี้เรื่อยมา คนเราเมื่อถูกไล่หนักเข้ามันจนได้น่า ไม่ว่าพระว่าโยม เพราะหลายหมัดต่อหลายหมัดจะไปหลบหนีอย่างไร จำต้องโดนด้วยกันแน่ ๆ

ดิฉันไม่เคยนึกว่า ท่านจะมาติดปัญหาขนาดดิฉัน และก็ไม่ได้มุ่งมาไล่ท่านให้จน แต่มุ่งธรรมคือความเข้าใจจากท่าน เพราะรู้สึกได้คดีแยะสำหรับวันนี้ ดิฉันเข้าใจและมั่นใจว่าจะได้รับคำตอบจากท่านในคำที่ถามเมื่อสักครู่อย่างมั่นใจคะ

ไม่เคยนึกก็ควรนึกเสียบ้าง เพื่ออีกฝ่ายหนึ่งจะพอมีทางออกไม่ถูกผูกมัดเสียจนหาทางหายใจไม่ได้ ถ้าถามในสิ่งที่เคยรู้เคยเห็นก็พอมีทางตอบกันได้ ก็นี้ถามขึ้นประโยคไหนก็ล้วนเป็นประโยคที่อัดอั้นตันใจไปเสียหมด เมื่อหาทางออกไม่ได้ คนเราก็ต้องออกทางโมโห เพราะเป็นทางที่เคยออกเป็นประจำและราบรื่นดี แต่จะกระทบใครหรือไม่ฉันไม่สู้เป็นสิ่งที่ผู้หาทางออกจะสนใจนัก แต่ที่อาตมามีได้โมโหให้คุณทราบ

ที่นี้ปัญหาความสงสัยที่ดิฉันเรียนถามท่านเรื่องพระอรหันต์ตายด้วยอุบัติเหตุ จิตท่านจะเสียไหมนั้น ท่านจะพยายามให้หายไปกับเรื่องโมโหเลย หรือท่านยังจะพออธิบายให้ดิฉันได้รับความเข้าใจต่อไปอีกได้

จิตท่านจะเสียไปไหน จะเสียไปเพราะอะไร เพราะเวลาท่านบรรลุพระอรหันต์ท่านก็มีชีวิตอยู่ การบรรลุก็ถือจิตเป็นผู้บรรลุ ไม่ใช่กายเป็นผู้บรรลุ การตายจะตายด้วยเหตุใดก็คือการยุติความสืบต่อแห่งธาตุชั้นธัมอันเดียวกัน ไม่มีการตายใดจะแตกต่างกัน คือการสลายแห่งธาตุชั้นธัม คุณเคยเห็นเคยได้ยินบ้างไหมว่า การตายบางอย่างทำให้ธาตุชั้นธัมสลายแต่ตายบางอย่างธาตุชั้นธัมยังคงที่ติดอยู่ ไม่สลายเลยดังนี้

ไม่เคยเห็นคะ เคยเห็นแต่พ่อตายแล้วเท่านั้น ไม่ว่าจะตายด้วยเหตุใด ก็คือความหมดหวังในอันเป็นอยู่ของธาตุขันธ์ด้วยกันทั้งนั้น

ก็เมื่อเป็นเช่นนั้น คุณทำไมจึงสงสัยว่า พระอรหันต์ซึ่งเป็นผู้มีใจบริสุทธิ์ล้วน ๆ แล้วจะไปเสียท่าด้วยการตายชนิดต่าง ๆ เล่า โปรดทราบว่ พระอรหันต์ไม่ใช่สิ่งที่กระโดดใส่กิ่งไม้สดจึงจะปลอดภัย แต่โดดใส่กิ่งไม้ตายแล้วหักตกลงทับลึงตัวนั้นตายเสร็จ แต่พระอรหันต์ท่านมิได้เป็นแบบลึง เพราะท่านไม่ใช่ลึงจะให้เป็นอย่างนั้นไม่ได้ การบรรลุพระอรหันต์ก็คือใจถึงความบริสุทธิ์หมดจด หมดปัญหาโดยสิ้นเชิงแล้ว ทั้งการเห็น การได้ยิน สูดกลิ่น ลิ้มรส สัมผัส และอารมณ์ ทั้งการตายด้วยเหตุต่าง ๆ เพราะเป็นส่วนภายนอกจากความบริสุทธิ์ ไม่มีสิ่งใดจะทำให้กำเริบได้แล้ว จึงไม่ควรนำมาคะละเคล้ากัน

กระผม (พระ) นั่งฟังแต่ต้นปัญหาที่ท่านเริ่มอธิบายจนตลอด รู้สึกซาบซึ้งเหลือที่ประมาณ ไม่มีทางสงสัยแม้จะปฏิบัติยังไม่ได้ไม่ถึง แต่ก็ภาคภูมิใจอย่างยิ่งในชีวิต เหมือนบุรุษบ้านป่าอยู่ในหุบเขา ไม่เคยเห็นตัวเมืองว่าเป็นอย่างไร แต่เขามีโชควาสนาได้ไปเที่ยวชมเมืองนอกที่เจริญเต็มที่แล้ว ได้เห็นทุกสิ่งทุกอย่าง และทุกสถานที่ที่ถือกันว่าสวยงามอย่างสมใจที่กระหายมานาน เวลากลั้บมาแล้วเขาก็เข้าไปอยู่ในบ้านป่าหุบเขาตามเดิม ด้วยความดีใจที่ตนได้เห็นสิ่งสวยงามต่าง ๆ แม้จะไม่มีอะไรติดตัวมาสักชิ้นเดียว ก็เป็นที่พอใจอยู่แล้วในชีวิตของเขาซึ่งเป็นคนจน ๆ แสนจน ตัวกระผมเองก็คือบุรุษบ้านป่าคนนั้นที่ได้ฟังธรรมวันนี้ เวลากลั้บไปแม้จะไม่มีอะไรติดตัวไป แต่ก็ได้ฟังธรรมอย่างถึงใจ จะไม่มีวันหลงลืมตลอดกาล กระผมขอกราบนมัสการลาไปเสวยกรรมเหมือนบุรุษคนนั้นด้วยความระลึกซึ่งในธรรมอย่างฝังใจ

เดี๋ยวล่า ขอล่าอย่าได้พูดอย่างนั้น ผมรู้สึกละอายมาก เพราะผมไม่ใช่ทายาทกรรม แต่ต้องเสวยกรรมที่ตนทำไว้เหมือนกันทั่วโลก ผมอธิบายธรรมวันนี้ก็เพื่อท่านด้วยเพื่อท่านผู้อื่นด้วย และเพื่อผมด้วย ขอนิมนต์ยึดเอาธรรมของพระพุทธเจ้าไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นเหมือนเราเดินทางที่ถูกไม่ลดละ จุดที่หมายอันสมหวังจะเป็นสมบัติอันล้ำค่าของท่านในวันหนึ่งข้างหน้าแน่นอน นิมนต์ไปเป็นสุข ๆ